

одного - як викривлене відзеркалення самих себе, а також як об'єкти, які можна зрозуміти і якими можна керувати. Тому "таємничий" комп'ютер, якщо його природа є доброю, змінить поведінку свого користувача більше, ніж мудрий професор з найкращими намірами свого студента. Чому? Тому що можливостей прийняти чи відкинути нове чи незвичне у користувача за комп'ютером менше, ніж у студента в аудиторії. Нетерпимість комп'ютерів означає, що їх можливо використати лише певним чином. Звичайно, їх можна ігнорувати, але природа комп'ютера не підлягає свідомій зміні в тому сенсі, як людська.

Людьми можна маніпулювати, а комп'ютерами - не завжди. Тому комп'ютер, з'єднаний з INTERNET, зробить для реформування вищої освіти в Україні більше, ніж, наприклад, іноземний викладач. Реформування системи вищої освіти в Україні означає рух від гірших умов до кращих. Що краще - зрозуміло: ідеальний університет. Гірше - його протилежність - радянський університет. В умовах невизначеності прогресу і опіру змінам, як прибічники, так і опоненти реформ застосовують різні засоби досягнення своїх цілей. На мою думку, INTERNET є силою, яку опоненти реформ можуть обійти, але не зможуть перемогти. У них є вагомі причини боятися сили відкритого спілкування через INTERNET, а у реформаторів - не менш вагомі - використовувати цю силу.

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

О. Олексюк

*Київ, Державний
інститут культури*

Проблема інтеграції вітчизняної теорії та практики навчання в світову педагогічну культуру має комплексний характер і може розглядатися в різних аспектах: психолого-педагогічному, соціально-філософському, соціально-економічному тощо. В постіндустріальний період, який характеризується як інформаційно-інноваційний ("Иностранная психология". 1993.Т.1.№1,С.54), особливої актуальності набувають інноваційні моделі навчання, що стимулюють

інноваційні зміни в існуючій культурі та соціальному середовищі, є активним відгуком на проблемні ситуації, що виникли як перед окремою людиною, так і перед суспільством. Інноваційний підхід до навчального процесу, як один із основних напрямів у розвитку теорії сучасної світової педагогіки, пов'язаний з розробкою моделей навчання, метою яких є розвиток в учнів здатності освоювати новий досвід на основі цілеспрямованого формування творчого та критичного мислення, досвіду та інструментарію навчально-дослідницької діяльності; рольового та імітаційного моделювання, пошуку та визначення особистісного смислу тощо (М. Кларін).

Порівняльно-педагогічні дослідження практики навчання, виконані в Інституті теоретичної педагогіки та міжнародних досліджень в освіті Російської Академії освіти, дали можливість розробити цілісне теоретичне уявлення про світовий досвід дидактичних пошуків у побудові навчального процесу. Як вихідну точку при характеристиці сучасних дидактичних пошуків було запропоновано виділення кількох видів діяльності, з якими вони пов'язані: засвоєння жорстко заданого взірця: навчально-пошукова, дискусійна та ігрова діяльності. Російські вчені вважають, що інноваційні дидактичні дослідження вносять в навчальний процес різні види пошукової навчально-пізнавальної діяльності: дослідницьку теоретико-пізнавальну (постановка проблеми, висунення та перевірка гіпотез, генерація ідей тощо); моделювальну - в предметно-змістовому (імітаційно-ігровому) та соціально-психологічному (рольовому) плані; рефлексивну - в гносеологічному та емоційно-особистісному плані. Вони відображають і одночасно слугують простором розгортання двох типів науково-педагогічної свідомості: сциєнтично-орієнтованої (технологічної) та гуманістично-орієнтованої (творчої). Сучасна російська гуманістично-орієнтована дидактика ґрунтується на ідеях індивідуалізації навчально-виховного процесу, базовим технологічним комплексом якого є триада "завдання-діалог-гра" (В. Сериков). Модель навчальної дискусії як фактор актуалізації смислоутворюючої, рефлексивної та критичної функції особистості, пов'язана з завданням організації взаємодії в групі (Є.В.Бондаревська, І.С.Якиманська).

Як свідчить досвід вищої школи США, модель навчальної дискусії найоптимальніше реалізується в невеликих групах, які розрізняються за тривалістю роботи та за функціями (проблемні групи,

групова терапія, “мозковий штурм”, “акваріум”). Автори методики ефективного навчання (К.Х.Гувер, Г.Л.Вуллен, Т.О.Хомман, Дж. Діксі, Л.Вучке та ін.) акцентують увагу на емоційно-особистісній рефлексії в процесі імітаційного та рольового моделювання. Особливий інтерес викликає класифікація рольових ігор К.Х.Гувера (спонтанна дія, моделювання, соціодрама, гра-змагання), котрі ґрунтуються на соціальному конфлікті (в позитивному значенні слова).

В рамках зарубіжної інноваційної моделі навчальної дискусії виділяється соціосеміотичний підхід Ж.Карпея та Б.Ван Урса (Німеччина). Автори стверджують, що в суперечках про розвиток індивідуальності людини акцент треба робити на тій точці зору, що соціокультурно опосередкована колективна діяльність є вихідним пунктом наукового аналізу природи людини. Розв’язання цієї складної проблеми слід шукати в таких поняттях як соціум, контекстуальність та інтерсуб’єктивність. Концепція дискусійного навчання полягає в організації поліфонії шляхом введення студентів у діяльність по створенню загальноприйнятого значення, в якій центральну роль відіграє соціокультурна норма.

В сучасній вітчизняній педагогічній науці розробляється новий теоретичний та практичний підхід в індивідуалізації процесу навчання на основі динамічної дидактичної системи (В. Володько, С. Гончаренко, М. Солдатенко та ін.). Ця система є особистісно орієнтованою і водночас має комплексний характер, органічно поєднує концептуальні ідеї як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. На наш погляд, описані вище інноваційні моделі навчання, розроблені російськими, американськими та німецькими вченими, є перспективними в напрямі використання безпосереднього та опосередкованого спілкування викладача з студентами.